

een consequente poging om deze kwaliteiten ook te duiden door verwijzingen naar specifieke voorstellingen of de invulling van deelaspecten van het theater maken (dramaturgie, scenografie, prestaties van acteurs, keuze van thema's of stukken, enzovoort). Ook tijdens een debatavond die we organiseerden met enkele stakeholders uit de sectoren van de podium- en de beeldende kunsten die handelde over kwaliteit en kwaliteitsbeoordeling, kwamen we tot de voorzichtige conclusie dat het symptoom van 'kwaliteit' erg moeilijk beargumenteerbaar is, al was het maar omdat een subjectief oordeel moeilijk sluitend gesteund kan worden door rationale, 'objectieve' argumenten. Dat 'kwaliteit' een volledig lege doos is, is daarmee ook niet gezegd. Dezelfde Hofstee van daarnet schrijft het volgende: 'Kwaliteit heeft wel degelijk een intersubjectieve kern. Die valt nooit helemaal te pakken te krijgen, maar wel te benaderen. Het nuchtere feit dat menselijke beoordelaars meer met elkaar overeenstemmen dan dobbelstenen, geeft

Uit: Artistiek Advies Theaterfestival

Tegelijk heeft de commissie vragen bij de organisatie van het festival en de publiekswerking voor de volgende edities. Uit het dossier blijkt een doorgedreven institutionalisering en een gebrek aan artistieke keuzes.

De commissie vraagt zich ook af of de thema's en activiteiten uit het randprogramma een publiekverbreding garanderen.

aan dat beoordelen meer is dan louter een ritueel'. Wanneer de beoordelaars niet willekeurig geselecteerd worden uit een brede populatie, maar gekozen uit instellingen die direct of indirect verbonden zijn met het gesubsidieerde kunstenveld –vaak op voordracht van collega's-voorgangers, wordt de kans op een succesvolle transformatie van een tiental subjectiviteiten naar één 'objectief' oordeel des te plausibeler. De kans dat een organisatie buist op het criterium 'kwaliteit' als ze geen aansluiting vindt op dit specifieke veld is echter (terecht of onterecht?) des te groter. De kracht van

'het men' binnen een veld koopt zich via de selectie van de commissieleden vrij spel in het geleiden van de vanzelfsprekendheid van bepaalde tendensen in de beoordeling. Opvallend is het onderscheid dat kan gemaakt worden tussen de kwaliteit die de commissies en administraties ontwaren in de toekomstplannen, dus in het behandelde dossier en volgens de enge interpretatie van het beoordelingscriterium, en de verwijzingen naar het *verleden*, d.w.z. het reeds afgelegde parcours van de organisaties of kunstenaars. Zicht krijgen op toekomstige evoluties en nog te maken artistieke producten op basis van intenties op papier is erg moeilijk. Daarom wordt in de commissies doorgaans het verleden als 'bewijs' genomen voor de potentie voor de toekomst. Een ander onderscheid dat duidelijk meeloopt in de beoordeling van de kwaliteit is dat tussen evaluatie via een 'externalistische' en volgens een 'internalistische' benadering, een onderscheid dat Pascal Gielen heeft scherp gesteld na zijn observaties binnen de beoordelingscommissie 'beeldende kunst' in 2000⁵. Wanneer wordt gewerkt volgens een 'externalistische' benadering, wordt er verwezen naar de sociale en institutionele context waarbinnen het artistieke werk vorm krijgt: naar al dan niet lovende recensies, samenwerkingsverbanden met andere gezelschappen, coproducties van gewaardeerde instellingen, nominaties voor belangrijke prijzen, enzovoort. Bij een 'internalistische' benadering tracht de beoordelaar de intrinsieke kwaliteiten van een kunstenaar of een oeuvre te ontwaren in het werk zelf. Stellingen over de kwaliteit van het reeds afgelegde parcours van een organisatie steunen doorgaans op beide argumentatieloga's, uitspraken over de artistiek-inhoudelijke aspecten van de dossiers lijken eerder gebaseerd op verwijzingen naar 'externe' elementen zoals geplande samenwerkingen. Over de uiteenzetting van de artistieke visie en vertaling in concrete plannen valt in de adviezen weinig meer te lezen dan de (on)tevredenheid over de uitwerking van die visie in de dossiers, wat we eerder onder de kwaliteit van het dossier dan van het artistieke project klasseren. Terwijl de commissie 'kunstencentra en

werkplaatsen' de kwaliteit van het inhoudelijk concept en concrete (uit)werking sterk aan de hand van het dossier zelf probeert te toetsen, lijkt de commissie 'dans' vrijwel volledig terug te vallen op de ervaringen uit het verleden. De andere commissies bevinden zich tussen deze twee posities. Andere tendensen die we kunnen vaststellen wanneer we het werk van de beoordelingscommissies vergelijken, is dat de commissie 'beeldende kunst' zich voornamelijk uitspreekt over de mate van uitwerking van de artistieke toekomstplannen en over de plaats die de organisaties innemen in het veld van de beeldende kunst. Dat ze dus de landschapslogica sterk laat gelden en 'kwaliteit' in die zin verbindt met het criterium van positionering en profilering⁶.

Uit: Artistiek Advies S.M.A.K.

Het dossier bevat echter geen gedegen uitgewerkt profiel van een kunstencentrum met zijn specifieke aandacht voor de continue opvolging en ondersteuning van vernieuwende creatie. We vinden nergens een onderbouwde motivering waarom S.M.A.K., naast het profiel van een museum voor actuele kunst, ook het profiel van kunstencentrum nastreeft. Het wordt in het dossier niet duidelijk welke de specifieke meerwaarde is die de werking van een kunstencentrum binnen het S.M.A.K. voor het museum zou kunnen betekenen.

De wenselijkheid van samenwerking: 1+1=?

Erg verscheiden zijn de invullingen die aan de noties van 'samenwerking' en 'netwerking' worden gegeven. Samenwerking en netwerking zijn *in* en lijken in sommige adviezen als vanzelfsprekend een positief gegeven –wie op wat voor manier dan ook samenwerkt, verdient een pluim. Een samenwerking kan echter verschillende vormen aannemen, van een integrale fusie tot het delen van eenzelfde netwerk, met verschillende consequenties die bovendien positief én negatief kunnen zijn. Samenwerkingsverbanden worden ook aangevoerd als een bewijs van de kwaliteit en verankering van een organisatie in het landschap, dus als 'argument' en niet als 'conclusie'.